

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om oplæg om Europas sociale dimension

(COM(2017) 206)

om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En europæisk søjle for sociale rettigheder

(COM(2017) 250 final)

og om forslag til en interinstitutionel proklamation om den europæiske søjle for sociale rettigheder

(COM(2017) 251 final)

(2018/C 081/20)

Ordfører: **Gabriele BISCHOFF**Medordfører: **Jukka AHTELA**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 5.7.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	27.9.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	19.10.2017
Plenarforsamling nr.	529
Resultat af afstemningen	229/4/2
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner

1.1. Stillet over for udfordringer såsom fremtidens arbejde, voksende ulighed og fattigdom, globalisering og migration sætter borgerne i stigende grad spørgsmålstegn ved EU, samtidig med at medlemsstaterne ikke er i stand til at levere tryghed, sociale og økonomiske fremskridt og kvalitetsjob, eller de svækker de nationale sikringsordninger. Debatten om Europas sociale dimension og den europæiske søjle for sociale rettigheder kan måske lede frem til en ny konsensus om disse presserende spørgsmål og hjælpe med til at bringe EU ud af dødvandet.

1.2. EØSU understreger på det kraftigste, at beslutninger om, hvilke scenarier eller veje man skal benytte med hensyn til den sociale dimension, ikke er af akademisk art, men vil få gennemgribende konsekvenser for folks liv. EØSU mener, at en realistisk fremtid for Den Europæiske Union kun kan baseres på en kombination af et sundt økonomisk grundlag og en stærk social dimension. Især moderne sociale tjenester og lige muligheder for alle styrker borgernes indflydelse, den sociale stabilitet og den økonomiske udvikling. EØSU gentager, at en stræben efter traktatens målsætninger om afbalanceret økonomisk vækst og sociale fremskridt og dermed forbedrede leve- og arbejdsvilkår bør være det ledende princip, når beslutningerne om retningen for EU's sociale dimension tages.

1.3. Udvalget er klar over, at den europæiske søjle for sociale rettigheder er tænkt som en politisk hensigtserklæring, og at den ikke i sig selv skaber nye juridiske rettigheder, der kan gøres gældende i praksis. Udvalget mener derfor, at det vil være et vigtigt signal, hvis Rådet kan støtte proklamationen på det sociale topmøde i Göteborg i november 2017. Efter EØSU's mening vil en klar køreplan for gennemførelsen af søjlen bidrage til at fremme konvergens og til at opfylde dens mål.

1.4. Imidlertid erkender udvalget også, at der i den nuværende politiske kontekst er forskellige holdninger til, i hvilken retning EU skal bevæge sig. Det er EØSU's faste overbevisning, at en uddybning af den sociale dimension gøres bedre med alle 27 medlemsstater og ved at fokusere på centrale projekter, der afstedkommer sociale og økonomiske fremskridt. Hvis dette imidlertid ikke er muligt, bør man overveje alternative veje, f.eks. at visse lande går fremad og opfordrer alle de øvrige lande til at følge efter. Udvalget fremhæver endvidere, at der er behov for større klarhed over, hvilke foranstaltninger der skal anvendes for EU-27, og hvilke der kun skal dække eurozonen.

1.5. Den voksende ulighed, fattigdom og social udstødelse bør bekæmpes på alle niveauer og af alle aktører. I betragtning af dette mener EØSU, at der er behov for en yderligere indsats med henblik på, at der på de relevante niveauer fastlægges fælles principper, standarder, politikker og strategier om bedre lønkonvergens og fastsættelse eller forøgelse af mindstelønninger til passende niveauer under fuld respekt for arbejdsmarkedsparternes autonomi. EØSU understregede allerede i sin første udtalelse om den europæiske søjle for sociale rettigheder⁽¹⁾, at ILO-undersøgelsen⁽²⁾ er et nyttigt referencepunkt. Den fremhæver, at en række indikatorer kan anvendes til at sammenligne mindstelønningsniveauer, som tager hensyn til nationale forhold, men at den mest udbredte er forholdet mellem de laveste lønninger og medianlønningerne. Ydermere er det vigtigt at sikre, at alle borgere er dækket af en mindsteindkomst. EØSU understreger, at man for at tackle de fremtidige udfordringer bør afsætte flere penge til social samhørighed og sociale investeringer.

1.6. Social- og arbejdsmarkedspolitik er en delt kompetence i EU's retlige ramme. Det er vigtigt, at man når til enighed om, hvem der gør hvad inden for social- og arbejdsmarkedspolitikken, og navnlig på hvilke områder EU skal handle, og hvordan, ledsaget af øget gennemsigtighed og ansvarliggørelse for de foranstaltninger, der er truffet, eller for manglende handling. Inden for denne ramme skal der gennemføres reformer og politiske initiativer med henblik på at tackle en vifte af udfordringer og forberede samfundene og økonomierne på fremtiden. Hvis de politiske tilsagn om at gennemføre de fælles principper efter udløbet af en rimelig frist viser sig at være utilstrækkelige, bør man overveje nye relevante tiltag, herunder lovgivnings- og ikkelovgivningsmæssige initiativer.

1.7. Alle civilsamfundets relevante organisationer skal inddrages behørigt i udviklingen og gennemførelsen af de relevante politikker, idet arbejdsmarkedsparternes særlige rolle og autonomi skal respekteres. Det er også vigtigt at fremme kollektive overenskomstforhandlinger og social dialog på alle niveauer for at skabe velfungerende arbejdsmarkeder, rimelige arbejdsvilkår for alle, øget produktivitet og bæredygtige sociale sikringsordninger.

1.8. I hjertet af dette politiske projekt er de fælles EU-værdier, der følger af de grundlæggende rettigheder. EØSU er fortsat meget bekymret over den manglende håndhævelse af de eksisterende sociale og arbejdsmarkedsmæssige rettigheder og de »forskellige overholdelsesrealiteter« for EU's lovgivning. Kommissionen er som »traktaternes vogter« ansvarlig for håndhævelsen, men medlemsstaterne har pligt til behørigt at implementere og overholde EU's regler. EØSU mener, at udvalget kunne spille en mere aktiv rolle for at fremme, oplyse og overvåge situationen ved at etablere et permanent forum for grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet.

1.9. Diskussionen om Europas sociale dimension kan ikke foregå isoleret, men skal kobles sammen med debatterne om uddybning af ØMU'en, styring af globaliseringen, alt imens dens udfordringer håndteres, og hvordan disse målsætninger kan udstyres med passende og effektive ressourcer.

1.10. For at styrke den sociale dimension er der brug for handling navnlig på to centrale områder: ØMU'en og det indre marked. Social- og arbejdsmarkedspolitikken må indbygges i en anderledes europæisk økonomisk politik med en godt makroøkonomisk policy mix og fremskridt hen imod en uddybning af ØMU'en. Med hensyn til ØMU'en vil det europæiske semester spille en central rolle for at afbalancere den økonomiske politik og social- og arbejdsmarkedspolitikken og fremme veludformede reformer i de berørte medlemsstater. Udvalget fremhæver, at der er behov for et økonomisk og socialt europæisk semester. Tanken er endvidere, at søjlen skal influere på EU's økonomiske styring. Den sociale resultattavle i forbindelse med den europæiske søjle for sociale rettigheder bør forbedres med mere passende og relevante indikatorer.

⁽¹⁾ EUT C 125 af 21.4.2017, s. 10.

⁽²⁾ Building a Social Pillar for European Convergence, ILO 18. juli 2016.

1.11. Udvalget er fortsat overbevist om, at en god fremtid er mulig, og at et stærkere EU kan bidrage til at forme globaliseringen og digitaliseringen bedre og således sikre alle borgere gode udsigter. Alle bør dog forstå, hvad der står på spil, dvs. hvad der kan gå tabt ved en retræte eller vindes ved at gå fremad.

2. Indledning (baggrund, udfordringer og kontekst)

2.1. Her ti år efter finanskrisen er dens økonomiske, sociale og politiske følger stadig mærkbare og har haft en dyb indvirkning på EU og dets borgere. EU behøver en fremtidsvision og skal slå ind på en ny kurs, som vil sætte unionen i stand til at tackle centrale udfordringer såsom fremtidens arbejde, globalisering, migration, voksende ulighed og fattigdom.

2.2. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg mener, at en realistisk fremtid for Den Europæiske Union kun kan baseres på en kombination af et sundt økonomisk grundlag og en stærk social dimension. Det er udvalgets overbevisning, at EU har behov for en fornyet konsensus om en bæredygtig økonomisk og social strategi, således at EU's løfte om at arbejde for afbalanceret økonomisk vækst og sociale fremskridt og dermed større velfærd for EU's borgere kan indfries. Udvalget bifalder derfor debatten om EU's sociale dimension, som er indlejret i den bredere debat om Europas fremtid, samt Kommissionens forslag til en interinstitutionel proklamation om den europæiske søjle for sociale rettigheder (»søjlen«).

2.3. Oplægget om Europas sociale dimension, offentliggjort den 26. april 2017, er et af i alt fem dokumenter, der skal bidrage til den brede debat blandt lederne af de 27 medlemsstater, EU-institutionerne, arbejdsmarkedets parter og borgerne, som blev indledt med Kommissionens hvidbog om Europas fremtid⁽³⁾. Dokumentet om den sociale dimension er Kommissionens bidrag til diskussionen om, hvordan Europas sociale model kan tilpasses de nuværende og fremtidige udfordringer, og om hvilken rolle Den Europæiske Union skal spille heri, og i hvilket omfang.

2.4. Dokumentet ser nærmere på, om — og i så fald hvordan — den sociale dimension kan styrkes i lyset af de forskellige scenarier, der beskrives i hvidbogen. Mens hvidbogen opstiller fem ikkeudtømmende eller normative scenarier, angiver oplægget kun tre mulige veje frem for Europas sociale dimension. Oplægget gør også status over de fire vigtigste redskaber, som EU i dag råder over til at fremme målet om inkluderende vækst: lovgivning, retningslinjer, finansiering og samarbejde.

2.5. EØSU støtter fuldt ud Kommissionens initiativ til at fremlægge denne hvidbog. Tiden er nu inde til, at Den Europæiske Union tager fat på en seriøs gennemtænkning af vejen frem for Den Europæiske Union, som muligvis snart bliver reduceret til 27 medlemsstater. Den sociale dimension kan ikke adskilles fra denne debat.

2.6. Samtidig med oplægget om den sociale dimension fremlagde Kommissionen også en henstilling og et forslag til en interinstitutionel proklamation om den europæiske søjle for sociale rettigheder⁽⁴⁾. Forinden var der foretaget en bred høring i 2016 om et foreløbigt udkast til søjlen. EØSU redegjorde for sine indledende synspunkter om søjlen i en udtalelse⁽⁵⁾ vedtaget i januar 2017, som baserede sig på resultaterne af debatter afholdt i de 28 medlemsstater.

2.7. I denne udtalelse besvarer EØSU anmodningen fra Kommissionen om at udarbejde en udtalelse om oplægget om Europas sociale dimension. I sit svar kobler udvalget også dette initiativ sammen med henstillingen og den foreslåede proklamation om søjlen.

2.8. »Et socialt Europa« er et meget vidt begreb, og som det fremgår af oplægget, er der meget forskellige opfattelser af, hvad dette betyder. Nogle kan endda bestride, at det overhovedet er nødvendigt for EU at have en social dimension, idet de betragter EU's sociale politik som en trussel mod Europas globale konkurrenceevne. Andre derimod ser »det sociale Europa« som afgørende for EU's bidrag til demokratiske, sammenhængende, kulturelt forskellige og velstående samfund.

2.9. En social dimension har altid været central for Den Europæiske Union, men selvom EU har et betragteligt sæt sociale bestemmelser — som gennem tiden er udviklet parallelt med det indre marked, Den Økonomiske og Monetære Union og arbejdstagernes og borgernes grundlæggende rettigheder — er der undertiden en følelse af, at de er usynlige og overskygget af medlemsstaternes nationale politikker. Ikke desto mindre varierer den sociale virkelighed meget inden for Europa. Der er fare for, at forskellene bliver endnu større, især i et scenarie, hvor EU aktivt beslutter at gå et skridt tilbage i sin integration.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/commission/white-paper-future-europe-reflections-and-scenarios-eu27_da.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_da.

⁽⁵⁾ EUT C 125 af 21.4.2017, s. 10.

Oplægget identificerer også flere drivkræfter for forandring med konsekvenser for medlemsstaternes sociale modeller, såsom demografisk udvikling hen imod en aldrende befolkning, et mere diversificeret og kompleks samfund samt ændrede livstile og arbejdsformer, der fører til stadig mere forskellige og uregelmæssige arbejdsmønstre og arbejdsvilkår.

2.10. EØSU mener, at en realistisk fremtid for Den Europæiske Union kun kan baseres på en kombination af et sundt økonomisk grundlag og en stærk social dimension. EU og medlemsstaterne har delt kompetence på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område, omend ansvaret primært ligger på det nationale niveau hos regeringerne, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets aktører. For at finde en vej frem vil det med generelt udgangspunkt i den konsensus, man når frem til om Europas fremtid, også være vigtigt at nå til enighed om, hvem der skal gøre hvad inden for socialpolitik, og navnlig om, på hvilke områder bør EU gribe ind, og hvordan.

2.11. EØSU har også fremhævet problemet med den manglende håndhævelse af gældende sociale rettigheder. Kommissionen har i sin egenskab af »traktaternes vogter« hovedansvaret for håndhævelsen. Det er dog medlemsstaternes ansvar at gennemføre EU-lovgivningen korrekt og overholde den. Der er »forskellige overholdelsesrealiteter⁽⁶⁾« for EU-lovgivningen i medlemsstaterne og en vis tilbageholdenhed fra Kommissionens side med at gøre noget effektivt ved disse problemer. Dette er også en hindring for mere konvergens, som skal imødegås. Udvalget har allerede understreget nødvendigheden af at fremme og håndhæve de eksisterende sociale og arbejdsmarkedsmæssige rettigheder og af at holde øje med overtrædelserne⁽⁷⁾. EØSU skal spille en mere aktiv rolle på dette område og kan etablere et permanent forum for grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet for at holde øje med situationen. Gennemsigtighed og klarhed om, hvem der gør hvad, er af afgørende betydning, så borgerne kan forstå, hvor ansvaret ligger, og hvem der bør drages til ansvar.

2.12. EØSU har i adskillige udtalelser⁽⁸⁾ understreget behov for et makroøkonomisk policy mix, som støtter snarere end modarbejder socialpolitiske mål. Det er derfor positivt, at betragtning 11 i den europæiske søjle for sociale rettigheder erklærer, at »økonomiske og sociale fremskridt er tæt forbundet, og oprettelsen af en europæisk søjle for sociale rettigheder bør indgå som led i bredere bestræbelser på at udvikle en mere inklusiv og bæredygtig vækstmodel ved at forbedre Europas konkurrenceevne og gøre det til et bedre sted at investere, skabe arbejdspladser og fremme social samhørighed«. Debatten om den sociale dimension må derfor på tydelig vis sammenkædes med debatten om ØMU'ens fremtidige indretning, som også er genstand for et særskilt oplæg som led i debatten om Europas fremtid.

2.13. Det centrale spørgsmål er: hvilken indvirkning vil den europæiske søjle for sociale rettigheder få? Der er mange forventninger og mange ubekendte, som f.eks.: vil den tackle det fælles markeds sociale underskud eller bidrage til at afhjælpe ubalancen mellem økonomiske friheder og sociale og arbejdsmarkedsmæssige rettigheder⁽⁹⁾? Sandheden er, at hvis man skaber store forventninger, kan det få en boomerangeffekt. EØSU anbefaler derfor en realistisk, men ambitiøs tilgang.

2.14. EØSU har tidligere i forbindelse med debatten om den europæiske søjle for sociale rettigheder understreget, at EU er nødt til at fremkomme med et positivt projekt for alle, for at imødegå den stigende populisme, nationalisme og skepsis blandt de europæiske borgere og for at vise, at EU stadig er i stand til at opfylde løftet om at skabe økonomisk vækst og arbejdspladser og forbedre deres leve- og arbejdsvilkår. Udvalget gentager, at dette bør være det ledende princip ved fastlæggelsen af den fremtidige retning for Europas sociale dimension.

3. Oplægget om Europas sociale dimension

3.1. I sin resolution om »Hvidbogen om Europas fremtid« understregede EØSU, at de påtænkte debatter med medlemsstaternes regeringer og civilsamfund ikke bør dreje sig om at vælge mellem de fem forskellige scenarier, der er beskrevet i hvidbogen, men at de bør dreje sig om at illustrere de mulige konsekvenser af de forskellige alternativer og veje frem. De forskellige valgmuligheder i de beskrevne scenarier opfattes derfor ikke som de eneste muligheder eller som

⁽⁶⁾ Complying with Europe: EU Harmonisation and Soft Law in the Member States, Gerda Falkner, Oliver Treib, Miriam Hartlapp, 2007.

⁽⁷⁾ f.eks. EUT C 376 af 22.12.2011, s. 74.

⁽⁸⁾ EUT C 271 af 19.9.2013, s. 1.

EUT C 451 af 16.12.2014, s.10.

EUT C 13 af 15.1.2016, s. 33.

⁽⁹⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 23.

EUT C 271 af 19.9.2013, s. 1.

»modeller«, der beskriver forskellige, uafhængige veje frem. Det samme princip bør gælde for oplægget om den sociale dimension.

3.2. Oplægget omtaler den sociale virkelighed i Europa, der varierer meget, identificerer mulige drivkræfter for forandring og foreslår tre mulige veje frem:

- en begrænsning af den sociale dimension til kun at omfatte fri bevægelighed (kun fri bevægelighed)
- de, der ønsker at gøre mere på det sociale område, gør dette (forstærket samarbejde)
- EU-27 uddyber EU's sociale dimension i fællesskab (udbygning af den sociale dimension for 27).

3.3. For bedre at forstå de mulige konsekvenser har EØSU analyseret de tre veje frem i forhold til de udfordringer og drivkræfter for forandring, der er beskrevet i oplægget, og de udfordringer, som EØSU kom ind på i sin oprindelige udtalelse om den europæiske søjle for sociale rettigheder. Disse beskrives med vejledende eksempler i tillægget udelukkende til illustration.

3.4. »Kun fri bevægelighed« — den første vej — vil være den største forandring i forhold til status quo og kan betragtes som et stort tilbageskridt. Dette ville føre til endnu større forskelle i EU med betydelige konsekvenser for EU-borgernes hverdag og vil kunne skabe centrifugale kræfter, som i sidste instans kunne føre til en opløsning af EU. På den anden side kunne den frie bevægelighed og reguleringen af mobilitet inden for EU måske blive af højere kvalitet og større rækkevidde, ligesom det kunne blive lettere for Kommissionen at håndhæve og overvåge den (dvs. mindre, men bedre).

3.5. »Forstærket samarbejde« — den anden vej — ville i det mindste kunne udløse mere konvergens mellem visse medlemsstater, men ville også skabe større afstande til andre (semi-konvergens). Det ville være et skridt fremad i forhold til status quo og omgå det evindelige problem med altid at skulle finde den laveste fællesnævner eller indarbejde alt for mange fravalg, som gør håndhævelsen af bestemmelserne temmeligt kompliceret. Denne løsning ville imidlertid medføre forskellige rettigheder for borgerne, afhængigt af i hvilken medlemsstat de bor. Den ville tillige skabe nye udfordringer og mere usikkerhed for virksomheder, der opererer over hele EU, og som har behov for lige konkurrencevilkår, idet de ville stå over for forskellige overholdsrealiteter. Dette kan også føre til en underminering af opbakningen til det fælles marked, hvis borgerne i lande, der ikke er med i samarbejdet, føler sig ladt i stikken.

3.6. »Uddybning af den sociale dimension for 27« — den tredje vej — ville indebære en væsentlig ændring af den aktuelle situation og være en betydelig drivkraft for konvergens i hele EU. Den kunne omfatte bindende foranstaltninger og benchmarks for EU-27 samt resultatrelateret EU-finansiering i forhold til benchmarks og fælles mål. Selv om EØSU mener, at en uddybning af den sociale dimension bedst sker med alle 27 medlemsstater, forekommer det i betragtning af de allerede komplicerede forhandlinger om den upræcise udformning af den europæiske søjle for sociale rettigheder imidlertid ikke realistisk at regne med, at denne tilgang vil få opbakning, især ikke af de medlemsstater, der ønsker at fastholde deres vigtigste komparative fordel i form af deres lavere lønninger og sociale standarder, eller af dem, der frygter, at deres nationale modeller og høje standarder vil blive påvirket negativt.

3.7. EØSU indtager den holdning, at en tilgang med »udbygning af den sociale dimension, hvor det er muligt, og mere fokus på resultater« også ville bidrage væsentligt til større konvergens. Udvalget støtter derfor bindende foranstaltninger baseret på det europæiske semester⁽¹⁰⁾ med benchmarks — i det mindste for eurozonen, men helst for EU-27 — vedrørende beskæftigelse, uddannelse og velfærd (for eksempel med en fælles referenceramme for indkomststøtte til dem, der har behov for støtte). Dette bør ledsages af en køreplan for fælles initiativer på vigtige områder, hvor EU-aktioner giver en klar merværdi, og om muligt med fokus på resultater i stedet for. De midler, der afsættes til social samhørighed og sociale investeringer, bør øges, således at man kan tackle udfordringerne vedrørende færdigheder og kompetencer, digitalisering og demografiske forandringer i EU.

⁽¹⁰⁾ Dette svarer til Kommissionens forslag om uddybning af ØMU'en.

4. Proklamation om den europæiske søjle for sociale rettigheder

4.1. EØSU har allerede udtalt, at den europæiske søjle for sociale rettigheder bør bidrage til en rimelig balance mellem Den Europæiske Unions økonomiske og sociale dimension. Spørgsmålet om afbalancering af de økonomiske og sociale mål kan ikke begrænses til etableringen af en enkelt søjle, men berører hele grundlaget for Den Europæiske Union.

4.2. Søjlen erklærede mål om at bidrage til et »fair, ægte transeuropæisk arbejdsmarked« og »tjene som ledetråd for en fornyet konvergens i euroområdet«, rækker ud over kompetencerne vedrørende social- og arbejdsmarkedspolitikken, afsnit X i EUF-traktaten. De rammer ind i selve kernen af den økonomiske og monetære politik samt beskæftigelsesstrategien under afsnit VIII og IX i EUF-traktaten.

4.3. De 20 principper og rettigheder, der indgår i søjlen, anses af Kommissionen for at være afgørende for fair og velfungerende arbejdsmarkeder og velfærdssystemer i det 21. århundrede. De er inddelt i tre kategorier: 1) lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet, 2) retfærdige arbejdsvilkår og 3) social beskyttelse og inklusion.

4.4. Oprettelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder har såvel en bagudrettet som en fremadrettet karakter. Sigtet er at afspejle den gældende EU-ret på det sociale område og angive, om og hvordan denne om nødvendigt kan suppleres for at tage hensyn til de store forandringer i arbejdsuniverset og samfundet og således opnå velfungerende arbejdsmarkeder og velfærdssystemer i det 21. århundredes Europa.

4.5. Der er brug for en afklaring af den retlige karakter af søjlen, der fremlægges i form af to særskilte instrumenter: en henstilling fra Kommissionen ⁽¹¹⁾ og et forslag til en interinstitutionel proklamation ⁽¹²⁾. Ifølge den ledsagende meddelelse er der i valget af instrumenter taget hensyn til mere overordnede politiske betragtninger og juridiske begrænsninger, navnlig grænserne for EU's beføjelser på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område.

4.6. Henstillingen, som fremsættes på grundlag af Kommissionens beføjelser i henhold til artikel 292 i EUF-traktaten, har umiddelbar virkning. Den angiver ikke udtrykkeligt, hvem den er rettet til, men i betragtning nr. 17-20 præciseres det, at opnåelsen af resultater på grundlag af søjlen er en fælles forpligtelse og et fælles ansvar for Unionen, dens medlemsstater og arbejdsmarkedets parter, og at søjlen bør gennemføres både på EU-plan og på medlemsstatsplan inden for deres respektive kompetenceområder og i overensstemmelse med nærhedsprincippet. I denne forbindelse vil EØSU fremhæve, at arbejdsmarkedets parter autonomi skal respekteres.

4.7. Sideløbende hermed foreslår Kommissionen også en fælles højtidelig proklamation af den europæiske søjle for sociale rettigheder fra EU-institutionernes side. Der er intet retsgrundlag i EU-traktaterne for proklamationen, men dette instrument er blevet brugt én gang før i forbindelse med Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, der blev proklameret for første gang på Det Europæiske Råd i Nice den 7. december 2000. Proklamationen bør ikke forveksles med en interinstitutionel aftale i henhold til artikel 295 i EUF-traktaten, og i henhold til Rådets juridiske vurdering udgør proklamationen »en atypisk retsakt, som ikke er juridisk bindende, og [som ikke] skaber [...] rettigheder, som umiddelbart har retskraft«.

4.8. Proklamationsprocessen for søjlen adskiller sig også fra Fællesskabspagten om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder, vedtaget den 9. december 1989. Sidstnævnte har også har en rent deklaratorisk karakter, men blev undertegnet af alle medlemsstater undtagen Det Forenede Kongerige. Det var ikke en fælles erklæring vedtaget sammen med andre EU-institutioner, omend Kommission faktisk fremlagde Det sociale handlingsprogram til gennemførelse af charteret (COM(89) 568 final). Desuden indeholder det bestemmelser om dets håndhævelse.

4.9. For så vidt som gennemførelsen af søjlen er en fælles forpligtelse og et fælles ansvar for Unionen, dens medlemsstater og arbejdsmarkedets parter, er det logisk, at Rådet og Europa-Parlamentet slutter sig til Kommissionen i den højtidelige proklamation af søjlen. Det er også meningen, at den europæiske søjle skal have en effekt på den økonomiske styring af EU (det europæiske semester, den sociale resultattavle), og det vil derfor være et vigtigt signal, at Rådet når til konsensus om at støtte proklamationen. Til trods for at det erkendes, at arbejdsmarkedets parter har kompetence på mange områder, bemærker udvalget, at disse ikke formelt er blevet inddraget i proklamationsprocessen ⁽¹³⁾.

⁽¹¹⁾ EUT L 113 af 29.4.2017, s. 56.

⁽¹²⁾ Henstillingen og proklamationen (COM(2017) 251) blev desuden ledsaget af en overordnet meddelelse og et antal andre ikke-lovgivningsmæssige initiativer, herunder en social resultattavle til at overvåge fremskridt, to høringer af arbejdsmarkedets parter og et lovgivningsmæssigt forslag til direktiv om balance mellem arbejdsliv og privatliv, som gøres til genstand for en særskilt udtalelse fra EØSU.

⁽¹³⁾ Se Kommissionens meddelelse om en europæisk søjle for sociale rettigheder, s. 6, (COM(2017) 250 final).

4.10. Udvalget er klar over, at søjlen er tænkt som en politisk hensigtserklæring, og at den ikke i sig selv skaber nye juridiske rettigheder, der kan gøres gældende i praksis. Kommissionen skelner mellem rettigheder og principper: det er meningen, at førstnævnte skal bekræfte nogle af de rettigheder, der allerede følger af gældende EU-ret, mens principperne er nye og skal tackle de udfordringer, der følger af den samfundsmæssige, teknologiske og økonomiske udvikling. Ifølge meddelelsen er hverken principperne eller rettighederne direkte retskraftige.

4.11. Skønt en sådan proklamation ikke er retligt bindende, vil den indebære en politisk forpligtelse fra EU-institutionerne samt Rådet og medlemsstaterne til at opnå resultater på grundlag af den europæiske søjle under overholdelse af kompetencefordelingen og nærhedsprincippet.

4.12. Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder har til forskel fra den europæiske søjle for sociale rettigheder samme værdi som traktaterne og er dermed en del af den primære ret, omend charteret ikke skaber nye beføjelser på EU-plan og, selv om det er juridisk bindende for EU-institutionerne, ikke kan gøres direkte gældende af EU's borgere. Det har en bredere tilgang til både økonomiske og sociale rettigheder. Hvis ovenfor omtalte politiske forpligtelse efter udløbet af en rimelig frist ikke i alle medlemsstater har ført til konkrete initiativer til implementering af søjlen, bør man overveje nye relevante tiltag, herunder lovgivnings- og ikkelovgivningsmæssige initiativer. EØSU har allerede efterlyst et rammedirektiv for en minimumsindkomst⁽¹⁴⁾. Nye juridiske responsa, f.eks. dem, der er bestilt af det tyske arbejdsministerium analyserer, hvordan dette kunne gennemføres⁽¹⁵⁾.

4.13. EØSU har tidligere i en udtalelse fra 2011⁽¹⁶⁾ understreget, at de grundlæggende sociale rettigheder ikke kan adskilles fra de civile og politiske rettigheder og derfor kræver speciel strategisk opmærksomhed. Udvalget foreslog yderligere foranstaltninger og promoveringsaktiviteter for at gøre strategien for gennemførelse af de grundlæggende rettigheder mere effektiv. Kommissionen kommer ikke i tilstrækkelig grad ind på problemet med manglende håndhævelse af de eksisterende sociale rettigheder, og EØSU mener, at der er en vis risiko for, at den europæiske søjle udvisker Kommissionens særlige rolle som »traktatens vogter«.

5. Forholdet mellem oplægget om den sociale dimension og den europæiske søjle for sociale rettigheder

5.1. Forholdet mellem den europæiske søjle for sociale rettigheder og oplægget om den sociale dimension såvel som de andre oplæg i den bredere debat om Europas fremtid bør også tages i betragtning. En gennemgang af søjlen for sociale rettigheder viser, at flere af scenarierne i hvidbogen/oplægget om den sociale dimension godt kan kombineres i gennemførelsen af søjlen.

5.2. Den europæiske søjle for sociale rettigheder er primært rettet mod medlemsstaterne i euroområdet. På den måde ligger filosofien bag søjlen tættere på et scenarie, hvor »de, der ønsker at gøre mere, kan gøre det«. Overvågningen af søjlens gennemførelse via den sociale resultattavle med mere passende og relevante indikatorer, og som bør integreres i det europæiske semester, kan muligvis skabe fremskridt i denne retning. Civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter bør høres om disse indikatorer, da det foreliggende forslag ikke er tilstrækkeligt.

5.3. Nogle af de foreslåede opfølgningstiltag, der præsenteres i meddelelsen om søjlen for sociale rettigheder, passer ind i EU27-scenariet, mens andre forekommer primært at være rettet mod »de, der ønsker at gøre mere«-scenariet. Således er det meningen, at tiltag som f.eks. initiativet til støtte for balance mellem arbejdsliv og privatliv for erhvervsaktive forældre og omsorgspersoner, der præsenteres som en del af pakken om den europæiske søjle for sociale rettigheder, skal finde anvendelse på EU-27. På samme måde er det tanken, at foranstaltninger vedrørende håndhævelsen af EU's gældende lovgivning og den sociale dialog også skal gælde for EU-27. Behovet for at fungere på et mere begrænset geografisk niveau kan endvidere give nye udfordringer til de arbejdsmarkedsparter, der er repræsenteret på EU-plan.

5.4. Andre foranstaltninger i henstillingen, såsom dem vedrørende det europæiske semester og gennemførelsen af Europas Økonomiske og Monetære Union, er kun rettet mod og skal kun finde anvendelse i euroområdet. De passer bedre ind i »de, der ønsker at gøre mere«-scenariet. Oplægget om den sociale dimension nævner — som et eksempel på et sådant scenarie — større tilnærmelse i retning af mere integrerede arbejdsmarkeder, de mest effektive sociale systemer og de mest solide uddannelses- og sundhedssystemer.

⁽¹⁴⁾ EUT C 170 af 5.6.2014, s. 23 (denne udtalelse blev ikke støttet af arbejdsgivergruppen, se www.eesc.europa.eu/resources/docs/statement-minimum-income.pdf).

⁽¹⁵⁾ »Ein verbindlicher EU-Rechtsrahmen für soziale Sicherungssysteme in den Mitgliedstaaten«, juridisk responsum af Prof. Dr. Thorsten Kingreen, september 2017.

⁽¹⁶⁾ EUT C 376 af 22.12.2011, s. 74.

5.5. Økonomisk støtte fra EU via Den Europæiske Socialfond passer bedre ind i en EU27-strategi. Ideen om at stille flere midler til rådighed på EU-niveau nævnes faktisk i oplægget som et eksempel på, at EU-27 kan gå sammen om at uddybe den sociale dimension.

6. Forholdet til de andre oplæg om Europas fremtid

6.1. Debatten om Europas sociale dimension kan ikke foregå isoleret fra andre spørgsmål, og det er derfor også vigtigt at tage hensyn til sammenhængen med andre oplæg om Europas fremtid og deres hovedbudskaber om den sociale dimension og vejen frem. EØSU vil dog udarbejde separate udtalelser om nogle af disse oplæg ⁽¹⁷⁾.

6.2. Oplægget om en **dybere Økonomisk og Monetær Union** beskriver beskæftigelse, vækst, social retfærdighed, økonomisk konvergens og finansiell stabilitet som en del af de ledende principper for uddybningen af ØMU'en. Dette forekommer at være en temmeligt restriktiv opfattelse af ØMU'ens sociale dimension. For det første er dette ikke kohærent i forhold til økonomisk og social konvergens og især opadgående konvergens, og for det andet bruges der i den engelske udgave udtrykket »social fairness«. Det forklares ikke, hvordan begrebet »social fairness« skal opfattes, og hvorfor der ikke i stedet henvises til »social justice« i overensstemmelse med artikel 3 i EUF-traktaten.

6.3. Oplægget om ØMU'en betegner en bedre samordning af den økonomiske politik som led i det europæiske semester som det centrale instrument. Inden for rammerne af semestret vil den europæiske søjle for sociale rettigheder være »retningsvisende for tiltag på mange af disse politikområder med henblik på at skabe bedre arbejds- og levevilkår«. Dette vil gøre det nødvendigt at »fremme samarbejdet og dialogen med medlemsstaterne yderligere under inddragelse af de nationale parlamenter, arbejdsmarkedets parter, nationale produktivitetsråd og andre interessenter« med det mål at »fremme det nationale ejerskab og en bedre reformgennemførelse«. I oplægget understreger Kommissionen tillige forbindelsen mellem nationale reformer og eksisterende EU-finansiering. I bund og grund er det intet nyt i denne tale om behovet for mere ejerskab, inddragelse af arbejdsmarkedets parter og betingelser for EU-finansiering, og den fremhæver blot behovet for et bedre forvaltet og mere resultatrigt europæisk semester.

6.4. De forslag, der fremlægges i oplægget om ØMU'en om en fornyet konvergensproces, fokuserer på anvendelsen af EU-rammen til at fremme konvergens, øget samordning af den økonomiske politik og en stærkere forbindelse mellem nationale reformer og eksisterende EU-finansiering. Der er forskellige holdninger til muligheden for at gøre EU-finansiering betinget af reformer, og EØSU anbefaler, at dette kun bør være muligt med fuld inddragelse af Europa-Parlamentet i hele processen på lige vilkår og med en klar rolle også for de nationale parlamenter. Øget konvergens og stabilitet forventes at kunne opnås ved at **gennemføre de rigtige strukturreformer**. Mens EØSU er enig i det synspunkt, at veludformede reformer i de berørte medlemsstater kan have vigtig betydning for opnåelse af mere opadgående konvergens og mere passende og modstandsdygtige socialsystemer, understreger udvalget også behovet for et bedre makroøkonomisk policy mix og bedre inddragelse af arbejdsmarkedets parter i den makroøkonomiske dialog, udformningen af processen vedrørende det europæiske semester og de dermed forbundne reformer.

6.5. Blandt ØMU'ens instrumenter betragtes den sociale resultattavle inden for rammerne af den europæiske søjle for sociale rettigheder, sammen med de nationale produktivitetsråd, som et element i den økonomiske union til overvågning af produktivitetsudviklingen. Dette giver et fingerpeg om sammenhængen mellem uddybningen af ØMU'en og søjlen for sociale rettigheder. Det er tanken, at søjlen for sociale rettigheder skal være **retningsvisende for gennemførelsen af visse strukturreformer** på de områder, der er defineret af de 20 principper.

6.6. I bilag 2 i oplægget om ØMU'en nævnes betydningen af en ny start for den sociale dialog, og Kommissionens forsøg på at etablere en europæisk søjle for sociale rettigheder betegnes som »et vigtigt skridt« (ss. 32-33). I denne henseende er det afgørende at have en bred forståelse af den sociale dialog, som ikke blot kan begrænses til afsnittet om social- og arbejdsmarkedspolitikken. Skønt Den Europæiske Unions forpligtelse til at fremme arbejdsmarkedsparternes rolle på EU-plan nævnes i afsnittet om social- og arbejdsmarkedspolitikken, bør denne forpligtelse — hvor det er relevant — have konsekvenser på andre områder end netop denne politik.

6.7. I oplægget om »Styring af globaliseringen« forsøger Kommissionen at tage fat på den stigende frygt for og kritik af den politik, der for tiden føres på globaliseringsområdet, og dens resultater. Kommissionen understreger således, at globaliseringen kan være gavnlig, når den styres korrekt, så man undgår, at for mange mennesker føler sig ladt i stikken.

⁽¹⁷⁾ En dybere Økonomisk og Monetær Union inden 2025 (ECO/438) (se side 124 i denne EUT), *Oplæg om fremtiden for EU's finanser i 2025* (ECO/439) (se side 131 i denne EUT).

6.8. Ifølge Kommissionen spiller stærke social- og arbejdsmarkedspolitikker en rolle med hensyn til at beskytte og styrke borgerne i denne proces. Den ser dette som en forudsætning for at styrke borgernes tillid, når det gælder globaliseringens udfordringer og fordele.

6.9. Oplægget om **Styring af globaliseringen** henviser specifikt til oplægget om den sociale dimension. EØSU støtter synspunktet om, at »en bedre fordeling af fordelene ved globalisering kombineret med effektiv social beskyttelse vil hjælpe folk med at finde et anstændigt job og tilpasse sig forandringer. Mere generelt vil en retfærdig og ligelig fordeling af velstanden samt målrettede investeringer, der fremmer social integration af mere sårbare kategorier af befolkningen, herunder indvandrere, bidrage til at styrke den sociale samhørighed«. Dette harmonerer godt med den vægt, som EØSU lægger på behovet for en fair omstilling i forbindelse med digitaliseringen og globaliseringen. Kommissionen understreger tillige, at »EU bør også være en innovativ og konkurrencedygtig økonomi med virksomheder, som er førende på verdensplan, og borgere, der kan tilpasse sig til forandringer og er i stand til at skabe den velstand, der er nødvendig for at opretholde vores sociale model«.

6.10. EØSU støtter også det synspunkt, at det er afgørende at forbedre de globale sociale og arbejdsretlige standarder og praksisser i nært samarbejde med ILO, arbejdsmarkedets parter og de civilsamfundsorganisationer, der er særligt involverede i dette spørgsmål, som f.eks. socialøkonomiske organisationer.

6.11. EØSU er enig i, at EU er i stand til at udforme et globalt regelsæt, ikke kun fordi det er verdens største indre marked og største handelsmagt og investor, men også fordi EU tror på globale løsninger på globale udfordringer. Derfor bør den europæiske sociale model, vores kerneværdier og grundlæggende rettigheder være ledetråden og referencemodellen for en retfærdig globalisering.

6.12. Selvom oplægget om **Fremtiden for EU's finanser** blev offentliggjort som det sidste, vil EU's budget være grundlæggende, men vil naturligvis blive afgjort af de valg, der træffes vedrørende EU's fremtid. Oplægget om EU's finanser ser nærmere på de forskellige konsekvenser for EU's udgifter af hvidbogens fem scenarier, som vil få en væsentlig indvirkning på borgerne, regionerne og de grupper i befolkningen, der har mest brug for støtte. Kun i det femte scenarie — hvor medlemsstaterne er enige om at gøre langt mere sammen — vil der blive brugt flere midler på økonomisk, social og territorial samhørighed.

6.13. Det Forenede Kongeriges udtræden af EU vil få store konsekvenser for EU's budget. EØSU er bevidst om risikoen for, at dette kan medføre en nedskæring af midler til sociale formål. EØSU påpeger, at Den Europæiske Socialfond er en vigtig drivkraft for større konvergens, og at den ikke må beskæres, hvis man ønsker at kunne tackle fremtidens udfordringer.

7. De indsatsområder, som EØSU anser for de vigtigste, og de relevante aktørers indsats på forskellige niveauer

7.1. I sin oprindelige udtalelse om den europæiske søjle for sociale rettigheder pegede EØSU allerede på følgende centrale områder, hvor udvalget mener, at der er brug for en indsats på EU- og/eller nationalt plan, afhængigt af de respektive beføjelser:

- investeringer og innovation
- beskæftigelse og skabelse af kvalitetsarbejdspladser
- fattigdomsbekæmpelse, herunder mindsteindkomst
- fair og smidige transitioner understøttet af aktive arbejdsmarkedspolitikker
- rammebetingelser på arbejdsmarkedet til støtte for nye og mere forskelligartede karriereforløb og fremme af fair arbejdsvilkår for alle
- social beskyttelse for alle (nye beskæftigelsesformer såsom platforme osv.)
- sociale investeringer (færdigheder, omstilling osv.)

— sociale tjenesteydelser af almen interesse.

7.2. Som led i opnåelsen af konsensus om fremgangsmåden bør man identificere vigtige projekter inden for disse områder. EU bør begynde med projekter med en direkte positiv virkning, som vil få opbakning fra alle.

8. Næste skridt fra det sociale topmøde i Göteborg (2017) og derefter: vejen fra principper til rettigheder ⁽¹⁸⁾?

8.1. Det er nu tre år siden, at Kommissionens formand, Jean-Claude Juncker, for første gang erklærede, at han ønskede at opnå et »socialt AAA« for EU ⁽¹⁹⁾. Juncker-Kommissionen lagde ret sent ud med sine initiativer og brugte lang tid på høringerne om den europæiske søjle for sociale rettigheder (1 år). Der gik yderligere tid med lanceringen af debatten om Europas fremtid, uden at Kommissionen kom med konkrete anbefalinger om, hvordan tingene skulle gribes an. I 2019 vil der være valg til Europa-Parlamentet, og der vil også blive indsat en ny Kommission. Dette tidsparadoks — hvor tiden på den ene side er ved at rinde ud for en stabilisering af ØMU'en og den europæiske sociale model inden 2019, og hvor man på den anden side søger at vinde tid før afholdelsen af vigtige valg i efteråret 2017 — forhindrer efter manges mening desværre, at EU kan komme tilbage på sporet.

8.2. Kommissionens forslag fra april 2017 til en fælles interinstitutionel proklamation om den europæiske søjle for sociale rettigheder har fået en blandet modtagelse. Nogle anser det for et stort skridt fremad, andre ser det hovedsageligt som en symbolsk handling, der ikke er konkret nok til at håndtere den sociale krise, og andre igen mener endda, at forslaget er for vidtgående. Efter det sociale topmøde i Göteborg (november 2017) og på grundlag af proklamationen om den europæiske søjle for sociale rettigheder og diskussionerne om oplægget om Europas sociale dimension opfordrer EØSU alle tre EU-institutioner til at formulere en positiv dagsorden for EU's borgere med sigte på at styrke en europæisk økonomisk og social model, der er gearret til fremtiden, og hvor man fremmer økonomisk vækst, beskæftigelse, borgernes velfærd og opadgående konvergens med hensyn til beskæftigelse og sociale resultater.

8.3. Der er stadig stor usikkerhed omkring søjlen og ikke mindst om, hvorvidt den vil blive proklameret af alle medlemsstater. Hvis dette sker, vil det for EØSU være et centralt spørgsmål at få afgjort, hvilke næste skridt der er nødvendige for at sikre, at den bliver et effektivt instrument. EØSU mener at, der må tages yderligere skridt på det mest passende niveau, herunder fælles initiativer på vigtige områder, hvor EU-aktioner giver en klar merværdi, og om muligt med fokus på resultater. Efter EØSU's mening vil en klar køreplan for gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder bidrage til at fremme konvergens og til at opfylde målene med søjlen.

8.4. EØSU foreslår desuden, at konsekvensanalyserne også omfatter en vurdering af foreneligheden med den europæiske søjle for sociale rettigheder. Dagsordenen for bedre lovgivning bør i højere grad fokusere på, hvorvidt og på hvilken måde initiativer fremmer sociale fremskridt for borgerne og let kan overholdes og håndhæves.

8.5. EØSU ser det som sin rolle at følge denne proces gennem afholdelse af debatter på nationalt plan til støtte for den og at understrege, at der er brug for mere gennemsigtighed og inddragelse af civilsamfundet. Udvalget advarer også mod at udvikle nye, komplicerede processer eller at centrere debatten om EU's fremtid om hovedsageligt institutionelle spørgsmål.

Bruxelles den 19. oktober 2017.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁸⁾ Bemærk: dette er et vigtigt afsnit med relation til spørgsmålene om god forvaltning og implementering, såsom det europæiske semester og arbejdsmarkedsparternes rolle, såvel som spørgsmålet om, hvilken rolle EØSU kan spille. Det må behandles udførligt. Her gives en oversigt over de (politiske) skridt, der er taget med hensyn til den europæiske søjle for sociale rettigheder.

⁽¹⁹⁾ 22. oktober 2014, Europa-Parlamentet.

Tillæg

Oversigt over den sociale dimension

Udfordringer	Scenarie 1: »Kun fri bevægelighed«	Scenarie 2 »Forstærket samarbejde«	Scenarie 3 »Uddybning af den sociale dimension med alle«	EØSU's scenarie 4 »Uddybning af den sociale dimension, hvor det er muligt, og mere fokus på resultater«
Demografisk udvikling og nye familiemønstre	Kan skabe nye push- og pullfaktorer, især for kvalificerede borgere, der kan motiveres til at rejse til et andet land for at opnå en bedre løn. 27 løsninger/mindre konvergens i retning af nye familiemønstre/kønsroller i samfundet	Kan skabe nye push- og pullfaktorer, især for kvalificerede borgere, der kan motiveres til at flytte til »progressive« medlemsstater. Innovative løsninger til opnåelse af en balance mellem arbejds- og privatliv, ligestilling mellem kønnene/flere kvinder på arbejdsmarkedet osv. i progressive lande	Bedre udnyttelse og udformning af arbejdsmarkedet via fælles standarder, større konvergens. Samme pensionsalder i EU afpasset til den forventede levealder (men store protester i mange lande)	— Stærke benchmarks for gode resultater på arbejdsmarkedet (kvinders deltagelse/sårbare grupper/ældre mennesker, anstændigt arbejde) — Benchmarks for social beskyttelse (ydelser og tjenester) — Lovgivnings- og ikkelovgivnings tiltag for at fremme balancen mellem arbejds- og privatliv og forbedre leve- og arbejdsvilkårene

	Scenarie 1: »Kun fri bevægelighed«	Scenarie 2 »Forstærket samarbejde«	Scenarie 3 »Uddybning af den sociale dimension med alle«	EØSU's scenarie 4 »Uddybning af den sociale dimension, hvor det er muligt, og mere fokus på resultater«
Udfordringer Digitalisering/ ændring af arbejdsformer	I stedet for 1 EU-lovgivning vil der være 27 løsninger på områderne platformsarbejde, arbejdstid, men de nationale svar vil være begrænsede	Nye løsninger kan findes for at beskytte borgerne bedre og ruste dem til at gå i lag med ændringer ved at begrænse risiciene. Andre medlemsstater kan følge efter senere. Lettere at finde kvalificerede arbejdstagere ved hjælp af fælles standarder & et fælles socialsikringsnummer.	1 standard/regler for platformarbejderes beskæftigelsesstatus, nye innovative løsninger & projekter: EU-IT-systemer	— Gøre arbejdets fremtid til et positivt projekt — Benchmark effektive og målrettede aktive arbejdsmarkedspolitikker for at få gode beskæftigelsesresultater — Omstilling til »Arbejde 4.0« ledsaget af en parallel omstilling til »Velfærd 4.0« — Rammebetingelser på arbejdsmarkedet til støtte for nye og mere forskelligartede karriereforløb — Behov for en ramme for fair arbejdsvilkår for alle — Sætte borgerne i stand til at foretage de nødvendige omstillinger (færdigheder, nye job)
Globalisering	EU's sociale model vil ikke være nogen referencemodel for en retfærdig globalisering, vanskeliggøre at fastsætte globale standarder	En referencemodel for globalisering begrænset til de progressive medlemsstater. Fælles instrumenter og midler i de progressive medlemsstater forbereder bedre til omstilling/nye færdigheder	EU's sociale model kan være en stærkere referencemodel for en retfærdig globalisering, bidrager til at fastsætte standarder på globalt plan ved at fastsætte standarder for verdens største fælles marked	— En økonomisk og social EU-model baseret stigende beskæftigelse, sociale fremskridt og produktivitet — Gennemførelse af målene for bæredygtig udvikling, navnlig mål 1 (Afskaf fattigdom), 3 (Sundhed og trivsel), 5 (Ligestilling mellem kønnene) og 8 (Anstændige jobs og økonomisk vækst)

Udfordringer	Scenarie 1: »Kun fri bevægelighed«	Scenarie 2 »Forstærket samarbejde«	Scenarie 3 »Uddybning af den sociale dimension med alle«	EØSU's scenarie 4 »Uddybning af den sociale dimension, hvor det er muligt, og mere fokus på resultater«
Forskelle mellem medlemsstater og inden for medlemsstater	Større forskelle, ikke mere EU-støtte til skabelse af større konvergens. Medlemsstaterne må skaffe deres egne midler, vil yderligere øge forskellene	Forskellene mellem progressive lande og resten af medlemsstaterne øges. Kan føre til forskellige »forretningsmodeller« og nye pull-push faktorer for virksomheder	Ville mindskes betydeligt via opadgående konvergens. Særlig overvågning/indsats via benchmarks og finansielle incitamenter	— Benchmark for social beskyttelse (støtteberettigelse, støttens varighed og niveauer) — Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer og de europæiske strukturfond og investeringsfonde (ESI-fonde) med henblik på jobskabelse og fremme af territorial og social samhørighed
Forøgelse af uligheder/fattigdom	Vil stige endnu hurtigere i nogle medlemsstater, andre vil være i stand til at beskytte deres borgere bedre ved at begrænse effekten af Domstolens afgørelser. Vil øge ulighederne gennem mere udbredt social og lønmæssig dumping	Mindre ulighed gennem bedre kompensation via sociale politikker i de progressive lande, sandsynligvis mere ulighed i andre	Kan mindskes via fælles standarder og politikker	— Arbejdstagere beskyttes af grundlæggende arbejdsstandarder og passende social beskyttelse — Yderligere indsats i retning af lønkonvergens samt fastsættelse af mindstelønninger i medlemsstaterne — Undersøge ideen om en europæisk mindsteindkomst — EU- og nationale initiativer for at forbedre den sociale beskyttelse (social sikring, social bistand, sociale tjenesteydelser, sundhedspleje, boliganvisning)

Udfordringer	Scenarie 1: »Kun fri bevægelighed«	Scenarie 2 »Forstærket samarbejde«	Scenarie 3 »Uddybning af den sociale dimension med alle«	EØSU's scenarie 4 »Uddybning af den sociale dimension, hvor det er muligt, og mere fokus på resultater«
Virksomhedernes konkurrenceevne	Mindre EU-lovgivning, men dyrere at overholde 27 forskellige bestemmelser om sundhed og sikkerhed, arbejdstid osv.	Generelt mere komplekse regler om overvågning/håndhævelse. Konkurrenceevnen kan evt. også forbedres gennem større konvergens og nye innovative løsninger i progressive lande, men også for visse forretningsmodeller gennem mindre regulering i »udenforstående« lande	Lige vilkår, mindre bureaukrati i kraft af en fælles standard og bedst mulig udnyttelse af EU's arbejdsmarkeds- og færdigheds- og kompetencepolitikker (f.eks. et forbedret Erasmus+-program osv.) Færre omkostninger via fælles IT-løsninger og enkel anerkendelse af eksamensbeviser osv.	— Sunde makroøkonomiske politikker, som fremmer et gunstigt erhvervsklima for jobskabelse — Forankring af dagsordenen for nye kvalifikationer og job i princippet om balanceret flexicurity — En løsningsorienteret social dialog, som bidrager til konkurrenceevnen
EU-borgernes accept af EU's integration	Social regulering kan foretages tættere på borgerne, men accepten af integration kan svækkes, hvis kapløbet mod bunden tager til	Accepten i lande, der står udenfor, vil sandsynligvis svækkes, hvis den sociale situation forværres, fordi medlemsstaterne sænker de sociale standarder for at tiltrække virksomheder. I progressive vil den muligvis stige		— Den europæiske søjle for sociale rettigheder skal være et positivt projekt for alle og bidrage til at genvinde tilliden til, at EU kan forbedre livsudsigterne samt sikre tilstrækkelige beskæftigelsesmuligheder og fair arbejdsvilkår for alle — En mere effektiv og demokratisk økonomisk styring, navnlig i eurozonen, for at tackle ubalancerne

Udfordringer	Scenarie 1: »Kun fri bevægelighed«	Scenarie 2 »Forstærket samarbejde«	Scenarie 3 »Uddybning af den sociale dimension med alle«	EØSU's scenarie 4 »Uddybning af den sociale dimension, hvor det er muligt, og mere fokus på resultater«
Konklusioner	— Drivkraft for divergens — Stor forandring/tilbagekridt — Betydelige konsekvenser for EU-borgernes hverdag — »Form for Soft-Brexit-Scenarie« for alle — Risiko for et kapløb mod bunden — Fri bevægelighed og regulering af mobilitet af muligvis højere kvalitet (mindre, men bedre) og også lettere for Kommissionen at gennemføre/overvåge	— Større konvergens mellem nogle medlemsstater, men større afstande til andre (øget semi-divergens) — Ingen laveste fællesnævner-politik — Borgernes rettigheder varierer fra medlemsstat til medlemsstat — Risici for udhuling af det indre marked	— Drivkraft for konvergens, stor ændring — Styrkede fælles værdier/rettigheder — Bindende foranstaltning, benchmarks for 27 medlemsstater (beskæftigelse, uddannelse, velfærdssystemer) — Resultatrelateret EU-finansiering (betingelser)	— Drivkraft for konvergens, stor ændring — Fremme og styrkelse af fælles værdier/rettigheder — Fælles referenceramme for indkomststøtte til svage grupper — Bindende foranstaltninger som led i det europæiske semester, benchmarks for 27 medlemsstater (beskæftigelse, uddannelse, velfærdssystemer) — Flere EU-midler til social samhørighed og sociale investeringer (overholdelse af stabilitets- og vækstpakten, ingen støttebetingelser)

Instrumenter til opfyldelse af målene i scenarierne 1-4

- Det europæiske semester
- Social resultattavle som led i det europæiske semester
- Finansielle incitamenter via FFR
- Den europæiske søjle, retningsgivende for rettigheder og principper
- Køreplan for gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder (herunder lovgivnings- og ikke-lovgivningsmæssige foranstaltninger)
- Social dialog.